
Nijmegen
NIJMEGEN
STAD IN BEWEGING
voortgang
omgevingsvisie
juni 2022

Colofon

Uitgave
Gemeente Nijmegen
Korte Nieuwstraat 6
Postbus 9105
6500 HG

Juni 2022
omgevingsvisie@nijmegen.nl
www.nijmegen.nl/omgevingsvisie

Projectmanagement Omgevingsvisie Gemeente Nijmegen
Maarten van Ginkel
Mathieu Schouten

Vormgeving
Colet Falke

Fotoverantwoording
Ingrid van de Vossenberg: Voorpagina, 13, 19, 24, 26, 27, 28
Maarten van Ginkel: 8, 11, 12, 15, 17, 18, 25, 29, 34
Winhov Office: 9
Lucien Koridon: 10
Huub Keulers: 14
Marloes Fleer: 16
Jack Tillmanns: 21
Mathieu Schouten: 22, 31
Posad Maxwan: 30

We hebben met de grootste zorgvuldigheid de copyrighthouders van de foto's en beelden vermeld. Indien men zich niet vernoemd ziet, gaarne contact opnemen.

Inleiding

In 2020 is de Omgevingsvisie 2020-2040, “Nijmegen, Stad in beweging” vastgesteld door de raad. In de Omgevingsvisie van Nijmegen beschrijven we hoe de stad er voor staat en welke uitgangspunten we hanteren voor het gebruik van de ruimte in de stad tot 2040. De visie is tot stand gekomen met inwoners, bedrijven en instellingen wordt indien nodig aangevuld en herijkt, zodat deze actueel blijft.

De Omgevingsvisie geeft met acht ruimtelijke keuzen op hoofdlijnen aan hoe het ruimtelijk beleid vorm krijgt.
Het in de Omgevingsvisie geformuleerde beleid wordt met afzonderlijke projecten en programma’s uitgevoerd.

In de Omgevingsvisie staan uitgangspunten voor het gebruik van de ruimte in Nijmegen. Het geeft daarmee de komende jaren richting aan de ontwikkeling van onze stad. Waar kunnen bijvoorbeeld de benodigde 15.000 extra woningen komen? En hoe bieden we ruimte aan de groei van de werkgelegenheid met 10.000 banen tot aan 2030. De Omgevingsvisie stelt dat Nijmegen een compacte en leefbare stad moet blijven, zodat mensen zich gemakkelijk lopend, fietsend of met het OV kunnen verplaatsen. Het groene omliggende landschap blijft intact en ondanks de verwachte groei willen we dat Nijmegen een aangename stad blijft.

De Omgevingsvisie functioneert binnen de huidige wetgeving als structuurvisie. Het Rijk heeft 1 januari 2021 als invoeringsdatum van de Omgevingswet voorgesteld en zal daar deze zomer over beslissen. Vanaf dat moment zal de Omgevingsvisie ook echt als Omgevingsvisie in werking treden. In deze voortgangsrapportage beschrijven we hoe de ruimtelijke keuzen na de vaststelling van de Omgevingsvisie verder uitgewerkt zijn. We doen daarnaast aanbevelingen voor een verdere versterking van de aanpak van deze keuzen.

De doelen van de Omgevingsvisie zijn niet veranderd. We verwachten wel dat het op termijn nodig is de Omgevingsvisie te actualiseren op gebied van klimaatadaptatie, biodiversiteit en groen (Groene Gezonde Stad) en te versnellen op de volgende opgaven: woningbouwopgave, groene en gezonde stad, duurzame mobiliteit en energietransitie en klimaat en biodiversiteit.
Ook heeft de regionale samenwerking meer vorm gekregen binnen de Groene Metropoolregio met de Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley.

In het najaar van 2022 zal in overleg met de Raad begonnen worden aan een actualisatie van de Omgevingsvisie.

Woningbouwopgave

De invulling van de woningbouwopgave is voortvarend aangepakt met het sluiten van de woondeal en de aanwijzing als NOVI-gebieden voor Kanaalzone-zuid en Stationsgebied. Er wordt toegewerkt naar een verstedelijkingsakkoord met de regionale partners, de provincie en het rijk. Snelheid en realiseerbaarheid van de plannen komen door de instabiele economie en stijgende bouwkosten onder druk te staan.

Groene en gezonde stad

er komen op korte termijn een aantal uitwerkingen en instrumenten beschikbaar, die op termijn in de Omgevingsvisie opgenomen moeten worden. We zullen hiervan de belangrijkste punten opnemen in de voortgangsrapportage. Voor monitoring en borging van de luchtkwaliteit in Nijmegen west worden extra stappen gezet, ook zal geur(hinder) nader onderzocht worden.

Duurzame mobiliteit

Transitie naar duurzame Mobiliteit is zowel als afzonderlijke opgave en als randvoorwaarde benoemd. Het verkeerssysteem blijft kwetsbaar, dit blijft daarom een belangrijk thema in de gebiedsontwikkelingen

Energietransitie

De energietransitie hapert, de opgave wordt echter breder en urgenter (energiearmoede/betaalbaarheid, gebrek aan netcapaciteit) en zelfs randvoorwaardelijk voor het ontwikkeltempo.

Klimaat en biodiversiteit

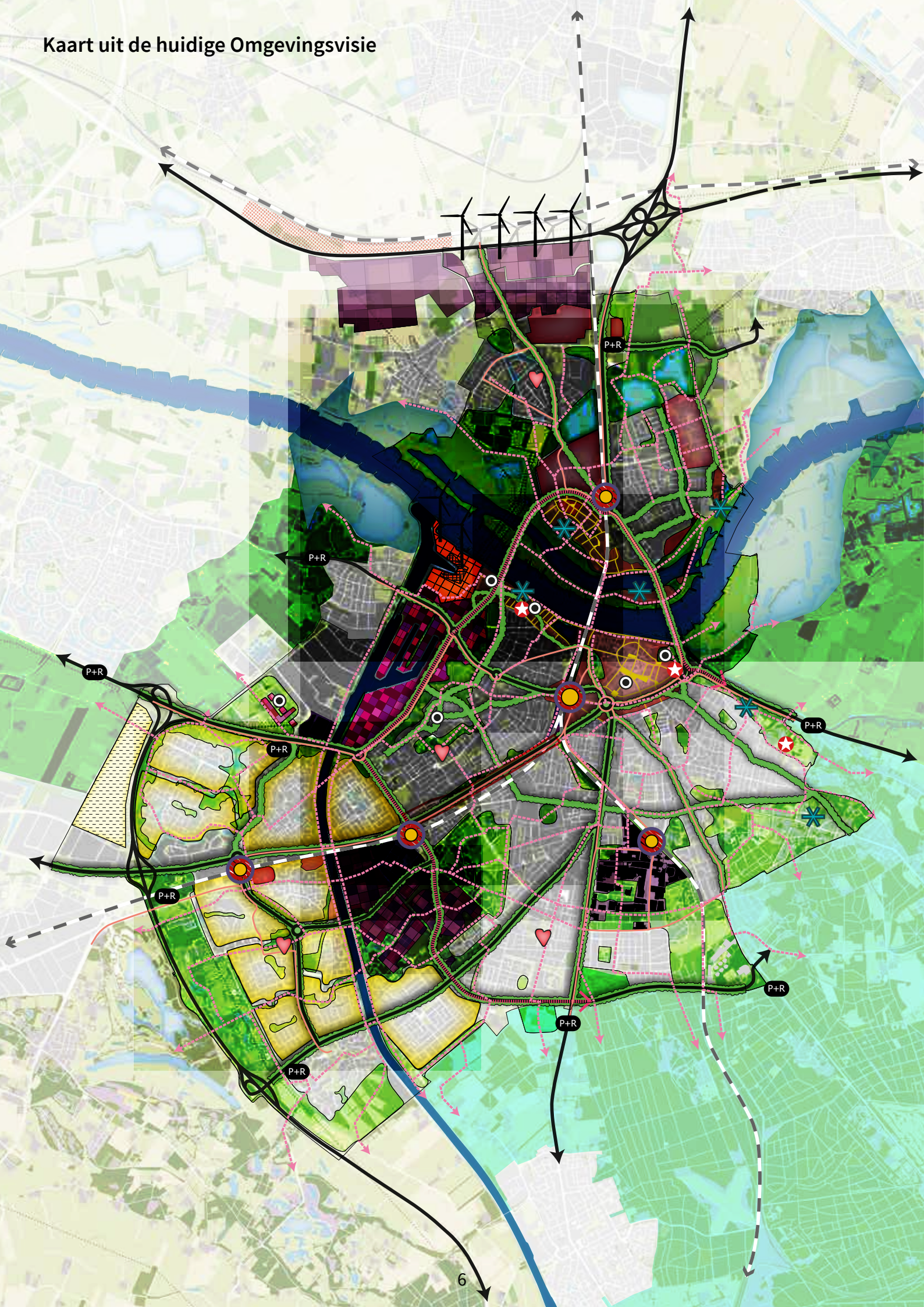
We moeten als stad beter voorbereid zijn op hitte, droogte en wateroverlast. We gaan hier voortvarend mee aan de slag. Onder andere door het vastleggen, beschermen, verbinden en versterken van het groen en de bomen in onze stad.

Inhoud

Bijlage
Evaluatie en Benchmark door Platform 31 **Blz 31**

Kaart uit de huidige Omgevingsvisie

Legenda

De **stedelijke groenstructuur** bestaat uit alle groengebieden in de stad. Hieronder vallen parken, bos en natuurgebieden, recreatiegebieden landgoederen en landbouwgebieden.

Laanstructuur bij ruimtelijke dragers. De historische wegen en hoofdwegen krijgen een groen karakter.

In de **bestaande woonwijken** versterken we de voorzieningen, doen we aanpassingen aan het klimaat, werken we aan duurzame energievoorziening, speelvriendelijke straten en buurtparken, beweegroutes en functiemenging.

In de **bestaande werkgebieden** zetten we in op duurzame mobiliteit, energievoorziening, vergroening en parkmanagement.

Beweegroutes zijn informele routes door de wijken voor voetgangers en fietsers. Zij verbinden de wijken onderling en geven toegang tot het omringende landschap.

Het hoofdwegennet wordt gevormd door de stedelijke invalswegen en enkele radialen. Een nieuwe verbinding is de Dorpensingel-Oost.

De **S100** is een belangrijke verdeelweg door Nijmegen. Binnen de S100 streven we naar het meer autoluw maken van de stad. De S100 is bedoeld voor de doorstroming van het autoverkeer en de wegen binnen de S100 voor bestemmingsverkeer.

P+R **Zoekgebied Park & Ride.** Bij de invalswegen zoeken we naar locaties om gratis of goedkoop te parkeren, waarna overstap plaatsvindt op andere vervoerswijzen (fiets, trein of (H)OV). Dit stemmen we af met de buurgemeenten.

HOV-net. Hoogwaardig Openbaar Vervoerslijnen verbinden Nijmegen Centraal Station met de omliggende kernen en Heyendaal. Dukenburg en Waalsprong worden ook verbonden met de campussen en het centrum.

In de toekomst willen we de **Graafseweg** binnen de S100 aanpakken.

Windenergie. Naast het bestaande windpark aan de A15 zijn er twee windmolens voorzien op het Engieterrein.

Zonneweide. In de Duitse bocht van de A73 en bij de Grift voorzien we in een zonneweide.

Energie Hub Waal-Energie. Voor de ontwikkeling van het terrein van Engie is een visie uitgewerkt.

Stedelijke knoop met station. De bestaande OV-structuur gebruiken we als de ruggengraat van de stad en de regio, waarlangs we de verstedelijking concentreren. Dit zijn de regionale sprinterstations Dukenburg, Lent, Goffert en Heyendaal en Station Nijmegen Centraal.

De Binnenstad verbreedt zich naar de gebieden rondom de Waal. Onder de noemer 'Nijmegen omarmt de Waal' realiseren we verschillende projecten aan de oevers van de rivier, waarmee de stad zich naar de rivier wendt.

Winkelgebied Dukenburg - Hof van Holland - Hornbach. We ontwikkelen een aantal nieuwe winkelvoorzieningen en werken aan versterking van winkelcentrum Dukenburg.

Nieuwe vitale woonwijk of inbreidingslocatie. De nieuwe wijken in de Waalsprong en in het Waalfront bouwen we met toekomstmogelijkheden waarbij er naast wonen ruimte is voor werken en voorzieningen.

Toekomstbestendige wijken. De komende tijd gaan we intensief aan de slag in/met de groene woonwijken Dukenburg, Lindenholt, Hatert en Neerbosch-Oost.

Aandacht voor voorzieningenniveau en leefbaarheid. Voor de wijken Heseveld, Oosterhout, Grootstal en Dukenburg willen we in eerste instantie kijken naar het voorzieningenniveau.

Novio Tech Campus. We werken aan een gezamenlijk ambitiedocument voor de ruimtelijke ontwikkeling van NTC.

Campus Heyendaal. We onderzoeken op de campus mogelijkheden voor intensivering en functiemenging.

Synthon en omgeving. We stimuleren de intensivering van Health & High Tech.

Het gebied **Winkelsteeg** biedt ruimte voor transformatie. Hier kunnen andere bedrijfsfuncties en wonen toegevoegd en ingepast worden met behoud van groen.

Oost-kanaalhavens. We willen onderzoeken of dit gebied op langere termijn (na 2030) mogelijkheden biedt voor transformatie.

Cultuurhistorische hotspot. In de binnenstad versterken en verbinden we de belangrijkste cultuurhistorische locaties: Valkhofkwartier, Stevenskerk en omgeving, Vlaams Kwartier, Stationsomgeving, Mariënburgkwartier. Industrieel erfgoed biedt ook kansen, evenals Kinderdorp Neerbosch.

Romeins erfgoed. De terreinen in het centrum en in Nijmegen–Oost die gerelateerd kunnen worden aan de Romeinse Limes, zijn archeologisch erfgoed. In Nijmegen West ligt bovendien Ulpia Noviomagus, wat we tot uitdrukking willen brengen in de nieuwe stedelijke ontwikkeling.

Forten. De forten die in een krans rondom de binnenstad liggen, worden onderdeel van de nieuwe stedelijke ontwikkeling rondom de Waal. Hierin vormen ze historische en groene hotspots.

1 Compacte, dynamische stad

“Nijmegen is een compacte stad omringd door een prachtig landschap. Dit is een belangrijke kwaliteit en vestigingsfactor voor de stad. We willen deze verder versterken door de groei in de stad te faciliteren, waarmee we de stad vitaal en dynamisch houden. Tegelijkertijd houden we zo het landschap rondom de stad aantrekkelijk en nabij.”

1

De Omgevingsvisie geeft richting aan de ontwikkeling van Nijmegen

Onze ambities zijn onder andere om een aantrekkelijke stad te zijn en te blijven om te wonen, met goede werklocaties, openbare ruimtes en voorzieningen. We willen een stad zijn met een gevarieerd woningaanbod dat aansluit bij de vraag van nieuwe en bestaande bewoners.

Duidelijk is dat de stad blijft groeien. Om dit te realiseren hebben we de plancapaciteit voor woningbouw vergroot naar 130% en passen we daarbij het programma aan op de prioritaire doelgroepen. Dit betekent meer appartementen, meer sociale en middeldure huur, meer middeldure koop en meer woonruimte voor studenten. De vraag naar goedkope grondgebonden koopwoningen vullen we in door doorstroming en transformatie in de bestaande stad.

We focussen ons de komende jaren op groei binnen de bestaande stad

De komende jaren worden de meeste woningen in de Waalsprong en in het Waalfront gebouwd (conform de vastgestelde exploitaties. Vanuit het perspectief van de Omgevingsvisie verleggen we de focus naar de bestaande stad. Belangrijke gebieden om de woningbouwopgave en de gewenste versnelling in te vullen zijn: de binnenstad en stationsomgeving, de Kanaalzone zuid (o.a. Winkelsteeg) en rondom OV-knooppunten. In november 2021 zijn voor stationsomgeving en Winkelsteeg nieuwe grondexploitaties door de gemeenteraad vastgesteld.
De binnenstad/stationsomgeving en de Kanaalzone zuid zijn ook opgenomen in de Woondeal Arnhem-Nijmegen (Woondeal) en in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI).

De Omgevingsvisie heeft de basis gelegd om meer samen te werken met de regio en het Rijk. Dit heeft geleid tot de woondeal en de NOVI-status van de Kanaalzone-zuid en Station Nijmegen Centraal. Andere kansen /opgaven zijn het terugdringen van het woning- en banentekort (15.000 woningen en banen tot 2040). In 2021 zijn ca 900 woningen in de stad gebouwd, waarvan ca 35% sociale huur, ruim 10% middeldure huur en 5% en ca 2% koop tot 280.000. Er is voor ruim € 16 miljoen aan woningbouwimpulsmiddelen (toegekend door het Rijk voor bouw van woningen in het Stationsgebied, Winkelsteeg en flexwoningen). Diverse woningbouwprojecten lopen: bouw Hof van Holland/Stelt-Zuid en het Waalfront (Dijkkwartier). In deze projecten worden woningen gerealiseerd in de categorie sociale en middeldure huur en goedkope koop.

Woondeal en Novi-gebieden

De woningbouwopgave is uiteraard niet in beton gegoten, de woningmarkt verandert sterk in deze tijd. In Nijmegen bevinden zich de belangrijke binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen in het kader van de NOVI en de woondeal: het stationsgebied en de Kanaalzone-Zuid. Hier zal een transformatie plaatsvinden naar wonen en

werken en er wordt een vitaal stadsdeel gebouwd dat zorgt dat aanwezige barrières worden geslecht. Binnen de groeiopgave wordt gewerkt aan gemengde wijken met een goede mix van woningtypen en woonvormen die passen bij de leefwijzen en behoeften van mensen.

Beide ontwikkelingen die onderdeel uitmaken van de verstedelijkingscorridor Nijmegen- Beuningen-Wijchen-Malden dragen tot 2040 bij aan een toename van 15.000 woningen en de groei van een gelijk aantal extra banen. De woondealopgave is om tussen 2020 en 2040 50.000 tot 60.000 woningen te bouwen in de Groene Metropoolregio, waarvan 35.000 tot 2030. Nijmegen heeft als doelstelling om 65% betaalbaar te bouwen. In de overige gemeenten is het doel gemiddeld 50% betaalbaar.

De Omgevingsvisie sluit qua thema's en intenties goed aan bij de regionale verstedelijkingsvisie en is daarmee nog steeds een goede onderlegger voor bestuurlijke samenwerking. De regionale verstedelijkingsopgave biedt kansen voor economische groei. Op regionaal en (inter) nationaal schaalniveau zijn de binnenstad, de Novio Tech Campus en Campus Heyendaal belangrijke economische dragers en bieden ze kansen voor innovatie en groei van werkgelegenheid. In Nijmegen liggen verschillende havens en logistieke terreinen, die belangrijke schakels en knooppunten vormen in het economisch functioneren van de stad en regio.
We hebben als stedelijk knooppunt een mooie uitgangspositie met een ondernemend en innovatief ecosysteem voor het MKB en de onderscheidende clusters Health & High Tech. Ook ligt er een uitdaging om het aantal banen in de stad te laten groeien, zodat er voor alle inwoners kansen zijn om te werken. Door te investeren in uitstraling, kwaliteit en ruimte voor bedrijvigheid, werken we aan de economische groei van de stad en de regio. Onze stad groeit en de druk op de ruimte neemt toe. Hoe zorgen we ervoor dat er voldoende ruimte voor werken blijft in onze stad? We investeren in de binnenstad, in kwalitatieve en gevarieerde werkmilieus voor het MKB en het versterken van de campussen als dé plek voor innovatie en nieuwe bedrijvigheid in Health en Hightech. De benodigde ruimte voor een goed vestigingsklimaat vinden we door nieuwe werklocaties te ontwikkelen en bestaande locaties te herstructureren, te intensiveren of te transformeren. Door functiemenging en slimme combinaties blijft de stad (en de omliggende regio) aantrekkelijk om te wonen, werken en verblijven.
We staan voor de opgave om het aantal banen in de stad te behouden en waar mogelijk nieuwe werkgelegenheid te creëren. Om deze opgave te kunnen realiseren zijn onze werklocaties van groot belang. Op de werklocaties bevindt zich namelijk 30 % van de werkgelegenheid. In de gemeente Nijmegen behoort 46 % van de beroepsbevolking tot de praktisch en middelbaar opgeleiden. Deze zijn voor een groot deel werkzaam op onze werklocaties. Kansen die onze werklocaties bieden op het gebied van werkgelegenheid, economie, duurzaamheid, energie, circulariteit, etc. worden nog onvoldoende benut.

Verdichtingsvisie Nijmegen

In samenwerking met de regionale Flexpool werken we aan een verdichtingsvisie op Nijmegen waarbij vraagstukken als hoogbouw maar ook andere aspecten die komen kijken bij binnenstedelijk bouwen aan de orde komen. Deze studie/ toolbox zal rin het najaar in concept gereed zijn.

Om de plannen te realiseren, is het nodig dat het Rijk, Provincie Gelderland, Waterschap Rivierenland, NS, ProRail, het bedrijfsleven, de onderwijsinstellingen en gemeente Beuningen, Wijchen, Heumen en Nijmegen als partners optrekken.

De Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, Hugo de Jonge, heeft op 11 maart de Nationale Woon- en Bouwagenda gepresenteerd. Met elkaar bekijken we wat de implicaties zijn van de Nationale Woon- en Bouwagenda voor de regio en Nijmegen.

2

Toekomst-bestendige wijken

“Om tot een inclusieve en vitale stad te komen, streven we onder meer naar een goede mix van allerlei typen woningen en woonmilieus in sociale huur, huur en koop. Dit in combinatie met de daarbij passende voorzieningen”

Bewonersparticipatie in de openbare ruimte

Al jaren stimuleren we actief bewonersparticipatie in de openbare ruimte. Dit leidt ertoe dat meer dan 100 plekken in de openbare ruimte door bewoners worden onderhouden en dat meer dan 2500 kinderen wijkheld zijn en de wijk schoonhouden. Meer dan 7000 bewoners hebben een account op mijnwijkplan waar zij ideeën voor de wijk kunnen plaatsen en medestanders kunnen zoeken.

Er zijn verschillende kwiekroutes gerealiseerd in meerdere wijken in Nijmegen. Ook is er een start gemaakt met sociale knooppunten in Lindenholt en Brakkenstein. Er zijn diverse buurtmoestuinen gekomen, bijvoorbeeld in Brakkenstein en bij wijkcentrum de Schakel. Pleinen zijn vergroend, bijvoorbeeld Het Ei in Lent en Alligatorstraat in Hazenkamp en het Joris Ivensplein in de binnenstad.

In Woenderskamp is het project Mindset gerealiseerd voor bewoners met een lichamelijke beperking. Noordelijker in de Waalsprong is eco-dorp Zuiderveld opgeleverd, een vorm van gemeenschappelijk wonen.

Integrale verbetering openbare ruimte

De komende jaren worden meer wijken aardgasvrij gemaakt. Momenteel lopen er concrete projecten in Bottendaal en Hengstdal. Dit biedt kansen om de openbare ruimte in de wijk gelijktijdig integraal te verbeteren. Er wordt gewerkt aan een nota Kapitaalgoederen, waarin wordt aangegeven welke budgetten noodzakelijk zijn om de achterstanden in het onderhoud in de openbare ruimte weg te werken. Indien budget wordt toegekend om de achterstanden weg te werken, dan kunnen de verbeteringen in de wijken integraal worden aangepakt.

Kanaalzone zuid en Dukenburg

Er is een ontwikkelagenda Dukenburg opgesteld die deel uit maakt van de ontwikkelvisie Kanaalzone-Zuid. Kanaalzone-Zuid is in de Nationale Omgevingsvisie opgenomen als prioritaire woningbouwgebieden. Inmiddels is voor Dukenburg een nieuw Bestemmingsplan vastgesteld door de raad. Er lopen diverse initiatieven waaronder woningbouwprojecten in Dukenburg. Zo start Woonwaarts in 2022 met renovatie van maisonnettecomplexen in Lankforst. Helderheid vanuit Conexus over de toekomst van scholen in Dukenburg biedt kansen voor herontwikkeling en het toekomstbestendig maken van deze locaties. Er is groen licht vanuit de Raad van State voor de bouw van een woonzorgcomplex in Lindenholt (St. Agnetenweg). Ook de energietransitie is een groot thema in Dukenburg met o.a. een wijkwarmteplan in Zwanenveld. Afgelopen jaren zijn op kleine schaal ontwikkelingen tot stand gebracht en heeft vernieuwing van winkelcentrum Meijhorst plaatsgevonden. Voor het winkelcentrum Weezenhof zijn ook plannen voor nieuwbouw. Verder hebben de corporaties geïnvesteerd in Dukenburg.

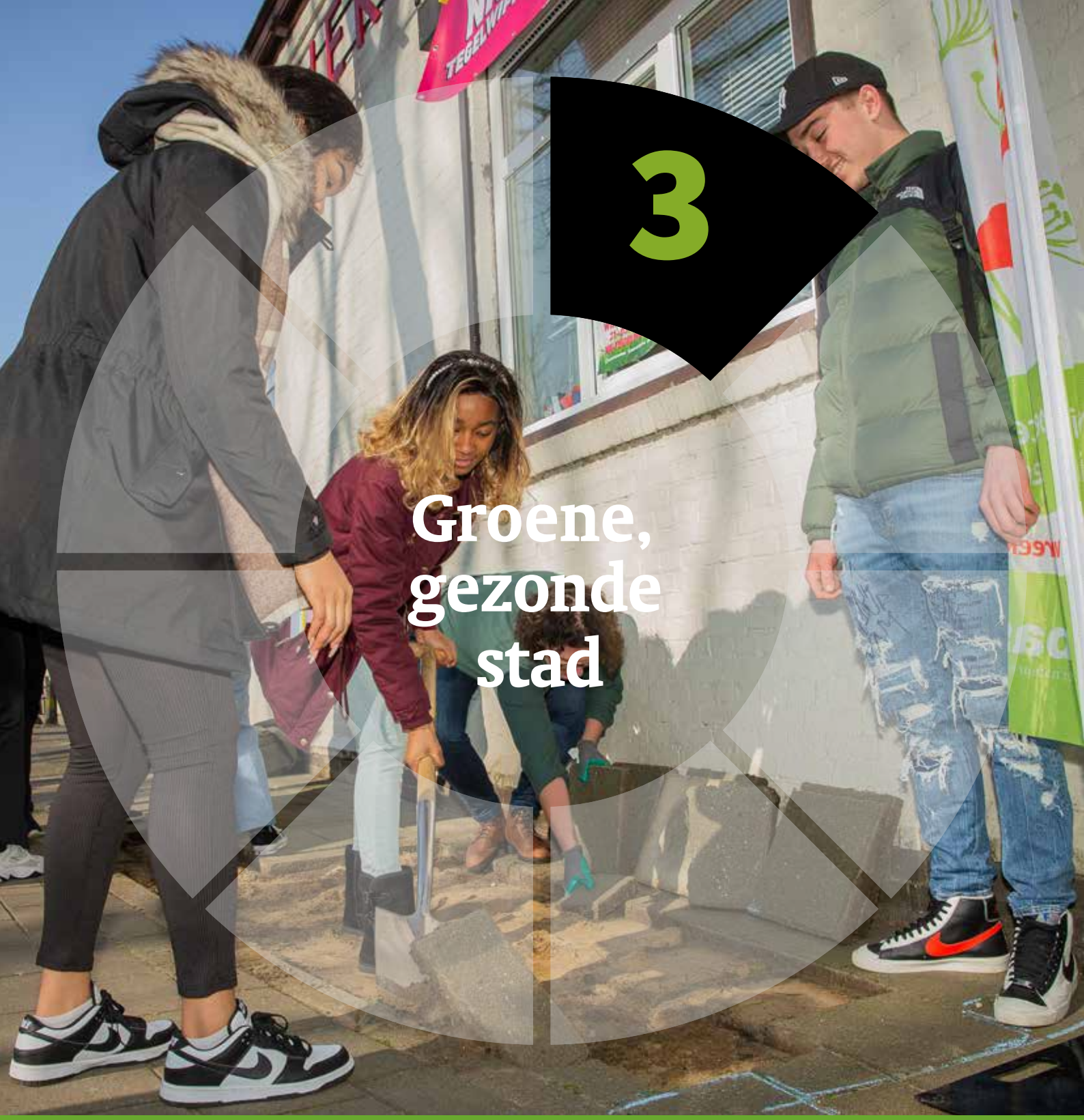
Afgelopen jaren zijn verkenningen uitgevoerd naar mogelijkheden om de problemen in Dukenburg integraal en gebiedsgericht aan te pakken. De belangrijkste thema's zijn daarbij betere differentiatie van woningen, verbetering van het imago en aanpak van armoede en werkgelegenheid. We zetten hier in op sterke wijken met passende, bereikbare, en toegankelijke voorzieningen. In Dukenburg zien we kansen voor een meer gevarieerd woningaanbod en willen we een impuls geven aan een groene, gezonde en

toegankelijke leefomgeving met een openbare ruimte die iedereen uitnodigt tot sporten, bewegen en ontmoeten. Later volgen ook andere wijken. De toekomstverkenning in Dukenburg heeft geleid tot een Ontwikkelagenda die met het bestemmingsplan voor Dukenburg is vastgesteld door de raad op 9 februari 2022. Het is een samenhangend verhaal waar we uitvoering aan willen geven.

De opgave is om uitvoering te geven aan de ontwikkelagenda. Er is budget nodig voor de taken die bij de gemeente horen (zoals het investeren in de voorzieningenstructuur, een betere mix aan woningen en verbetering van de groene structuren en de openbare ruimte) en te helpen met het verkrijgen van provinciale en rijkssubsidies. We willen de diverse ontwikkelingen aanjagen en stimuleren en partijen verbinden. Hierdoor kunnen we bijdragen aan structurele verbetering van Dukenburg zoals verwoord in de ontwikkelagenda voor Dukenburg. Ook voor de aansluiting van Dukenburg op Winkelsteeg is extra inzet nodig. Concreet gaat het om de volgende ontwikkelingen:

- Transformatie stadsdeelcentrum Dukenburg van een winkelcentrum waar 1/3 van het oppervlak leeg staat naar een centrum voor winkelen, wonen, cultuur en ontmoeten. Aanpak van het centrum zelf vraagt ook om aanpak van de omgeving. De toegankelijkheid en bereikbaarheid van het centrum is slecht en de omliggende openbare ruimte is versnipperd en verouderd. Het plan is het hele gebied te transformeren en ca 500 woningen toe te voegen. De functie ontmoeten krijgt een grotere rol. Ook het busplein en het treinstation zouden hierbij betrokken moeten worden. Voor de transformatie is een ambitiedocument opgesteld en de plannen worden nu in opdracht van de eigenaren door BPD/Giesbers uitgewerkt.
- Herontwikkeling 60e straat Meijhorst. Waar deze strook ooit bedoeld was voor kantoren, is er al jaren flinke leegstand. De herontwikkeling van deze strook biedt de mogelijkheid om het Grand Canal en het groen daar omheen beter zichtbaar en bereikbaar te maken. Voor dit gebied is de opgave om woningen toe te voegen met in de plint functies waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en waar mogelijk werkfuncties in ondergebracht kunnen worden.
- Naast deze ontwikkelingen is extra inzet nodig in de openbare ruimte. Met name gaat het om het groen beter met elkaar te verbinden. Verder is er inzet nodig om de zone langs het kanaal beter te activeren (bijvoorbeeld bij de ontwikkeling op het voormalig ROC-terrein in Zwanenveld), zodat het kanaal ook meer onderdeel van Dukenburg wordt en een schakel naar de Winkelsteeg.

3

Groene, gezonde stad

“We willen als stad bijdragen aan de gezondheid van onze inwoners en het verbeteren van de biodiversiteit. Dat doen we op allerlei manieren, waaronder het creëren van een gezonde leefomgeving. Een gezonde leefomgeving is een integraal thema waarin het gaat om onder andere luchtkwaliteit, geluidsbelasting, hitte, groen en water, bewegen en mobiliteit, ontmoeten en voorzieningen.”

Een veilige, gezonde en goed toegankelijke leefomgeving

In een compacter wordende en groeiende stad is het ontwikkelen en onderhouden van een veilige, gezonde en goed toegankelijke leefomgeving van groot belang. We verfraaien de leefomgeving en zorgen voor een toegankelijke omgeving. We stimuleren ontmoeting door het realiseren van sociale knooppunten, stimuleren spelen en leggen beweegroutes aan. We versterken de biodiversiteit, stimuleren stadslandbouw en gezonde voeding en nemen klimaat-adaptieve maatregelen o.a. door meer groen en bomen in de stad en het beter afstemmen van ons beheer op de omgeving. Deze ambities liggen vast in de Omgevingsvisie 'Stad in Beweging 2020-2040' en de City deal Lopen en zijn uitgewerkt in het Bomenplan, de Nota maaibeheer, het Uitvoeringsprogramma 'Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit' en de gezondheidsagenda. Het biodiversiteitsplan en klimaatadaptatieplan zijn in ontwikkeling en geven aanleiding tot een aanscherping van de groenstructuurkaart in de Omgevingsvisie. De wensen en belevingswereld van onze inwoners en bedrijven spelen hierin een belangrijke rol.

Het belangrijkste knelpunt bij deze opgave is dat een groene, gezonde en veilige leefomgeving om ruimte én investering vraagt en dit kan botsen met de verstedelijkings-, economische en logistieke opgaven die ook ruimte vragen. De opgave is de komende jaren om samen met partners in de stad via 'Groen, gezond en in beweging' uitvoering te blijven geven aan maatregelen die bijdragen aan een groene en gezonde omgeving, die uitnodigt om te bewegen, spelen en te ontmoeten. Dat doen we door uitvoering te geven aan het Bomenplan Nijmegen, het preventieakkoord en het sportakkoord. Daarnaast is het van belang om planten- en diersoorten te beschermen, biodiversiteit te herstellen en groen met elkaar te verbinden. Om de luchtkwaliteit in Nijmegen te verbeteren wordt gewerkt aan een geurbeleid werkend onder de Omgevingswet. Daarbij worden de omgevingswaarden voor geur opgenomen in het Omgevingsplan.
Een groene en gezonde stad is voor iedereen van belang, alle inwoners, bedrijven en instellingen. Algeheel welbevinden, een fraaie omgeving, ontmoeting, beweging en natuur in de stad dragen bij aan de gezondheid van onze inwoners. Daarnaast zorgt het ook voor een aantrekkelijke stad voor toeristisch bezoek, prettige woonplek of economische vestigingsplaats.
De ambities op het gebied van gezondheid, luchtkwaliteit, groen en water, ontmoeting, spelen en bewegen dienen zorgvuldig mee te worden gewogen bij de ruimtelijke ontwikkeling van onze compacte stad. In de openbare ruimte komt alles samen. De baten van een groene stad zijn evident en de kosten voor de toekomstige aanleg en beheer lopen verder op. Dit vraagt om een investering in de aanleg en het beheer van de buitenruimte, zowel boven als onder de grond.
We gaan de stad verdichten en het ruimtegebruik intensiveren. De kwaliteit van de groen-blauwe structuren en groengebieden in de stad wordt hierdoor steeds belangrijker voor bewoners en bezoekers van de stad. Door het natuurlijk systeem robuuster te maken kunnen we de negatieve effecten van klimaatverandering minimaliseren.

Gezond in een groenere stad

Gezondheid is voor iedereen van belang, maar vooral de meer kwetsbare bewoners hebben baat bij een groenere en gezonde stad. Zij wonen vaak in een minder groene omgeving, die ook meer te lijden heeft van de huidige of vroegere milieuvervuiling vanuit de industrieterreinen en het hoofdwegennet. Er is daar meer kans op hittestress en luchtvervuiling. Vanuit het gezondheidsbeleid is daarom ook voor deze groepen meer aandacht. Gezond voedsel is duur en niet voor iedereen beschikbaar. Door sociale projecten op te zetten in de wijken of door mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt in te zetten als hulp of vrijwilliger bij stadslandbouwinitiatieven ontstaat een wisselwerking die beide kanten van nut is.

Door klimaatverandering komen er steeds vaker hevige regenbuien en ook komt er vrijwel elk jaar wel een hittegolf voor. De negatieve effecten daarvan op de private en openbare ruimte en de volksgezondheid nemen toe. In de hittegolf van 2020 zijn landelijk 400 extra doden gevallen (bron: klimaatverbond). Het effect van met name hitte en droogte op het openbaar groen is groot. Bomen en planten in een slechte plantplaats of met een slechte conditie zijn extra kwetsbaar voor weersextremen. Dit kan zorgen voor een hogere vervangingsgolf in het openbaar groen.

Regionale landschapsparken

In samenwerking met de gemeenten Heumen, Wijchen, Beuningen en Nijmegen wordt onderzocht in de regionale Verstedelijkingsstrategie of in de zone ten westen van de A73 een tweetal landschapsparken gerealiseerd kan worden. Dit biedt bewoners een aantrekkelijk uitloopgebied. Het gaat om het gebied tussen Beuningen en Nijmegen en tussen Malden/Heumen en Nijmegen. Tevens bieden deze parken ruimte voor biodiversiteit in combinatie met energieopwekking en kunnen we de gevolgen van de klimaatverandering opvangen. Zo kan er een aantrekkelijke groene verbinding ontstaan die zich uitstrekt tussen de bossen in Berg en Dal via de Overasseltse en Hatertse vennen in Heumen tot aan de Waaluiterwaarden tussen Weurt en Beuningen.

4

Duurzame mobiliteit

“De regio Arnhem-Nijmegen heeft een geschikte schaal om de uitdagingen van duurzame mobiliteit en bereikbaarheid aan te pakken. Duurzame mobiliteit staat centraal. Het gaat daarbij zowel om het inzetten en stimuleren van schone vervoersmiddelen als het efficiënter benutten van vervoer.”

Versterken duurzame mobiliteit

De afgelopen jaren zijn er verschillende projecten uitgevoerd die samen uitvoering geven aan het versterken van duurzame mobiliteit. Te noemen zijn: versmalling Graafseweg, aanpak Waterstraat, aanpak Duurzaam Bereikbaar Heyendaal, realisatie van eHUBS, verschillende OV, fiets en verkeersveiligheidsprojecten.
Op verschillende thema's van duurzame mobiliteit heeft besluitvorming plaatsgevonden: Uitvoeringsagenda Verkeersmanagement Nijmegen, Programma Laadinfra, Uitvoeringsagenda Deelmobiliteit en aanpassing APV op het thema aanbieden deelmobiliteit en aanpassing tarieven betaald parkeren en aanpassing grenzen gebied gereguleerd parkeren.
De transitie naar duurzame mobiliteit kunnen we niet alleen in Nijmegen oplossen. Mobiliteit is een regionaal vraagstuk. In het kader van de Verstedelijkingsstrategie is er dan ook een onderzoek gedaan naar de effecten van het bouwen van 100.000 woningen in de regio Arnhem, Nijmegen en Foodvalley.
Met een versnelde mobiliteitstransitie borgen we de stedelijke en regionale bereikbaarheid. We streven naar actieve, duurzame en ruimte efficiënte mobiliteit. Voor de regionale bereikbaarheid kan worden onderzocht op of de capaciteit van de spoorwegverbindingen voldoende is en waar uitbreiding nodig is. Bijvoorbeeld een vergroting van de capaciteit van en naar Den Bosch is een kans om bij te dragen aan het oplossen van het knelpunt op de A50 door meer mensen uit de auto en in het openbaar vervoer te krijgen.

Ontwikkeling duurzame mobiliteit in Nijmegen

De focus ligt op fiets en openbaar vervoer. We werken ook aan het versterken van deelmobiliteit en Mobility as a service (Maas). De transitie naar elektrisch rijden is voor Nijmegen een grote uitdaging. Daarnaast willen we doorgaan met het ontwikkelen van Hubs aan de stadsranden, als schakel tussen stedelijke en regionale mobiliteit. We verdichten onze stad vooral rond de openbaar vervoersknopen. Station Nijmegen en station Heyendaal worden gerenoveerd en station Dukenburg is in beeld voor vernieuwing. Het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS) gaat de treinverbinding Schiphol-Nijmegen verbeteren. Om dit mogelijk te maken, is een volledige renovatie van het station Nijmegen noodzakelijk. Voor het project stationsomgeving heeft het Rijk in het BO Mirt een bijdrage beschikbaar gesteld voor de infrastructurele voorzieningen in de stationsomgeving. Tegelijkertijd zorgen de elektrificatie van de Maaslijn Nijmegen-Roermond en de renovatie van station Heyendaal voor een betere toestroom naar campus Heyendaal. Op deze stationslocaties (inclusief Station Goffert en station Lent) werken we aan een verdichting van wonen, werken, onderwijs en dienstverlening in combinatie met een multimodaal vervoersknooppunt, waarbij we de nadruk leggen op fiets- en OV-gebruik. Vooruitlopend op de verdere verstedelijking wordt onderzocht of er een hoogwaardige openbaar vervoerverbinding naar Druten/ Beuningen gerealiseerd kan worden. Ook andere HOV-corridors verdienen aandacht net als fietsroutes en een aantal andere regionale bereikbaarheidsopgaven.

STOMP: Omkeer van vervoersprioriteiten

Bewoners en bedrijven zullen sneller hun mobiliteitsgedrag moeten veranderen dan eerder voorzien. De voornaamste uitdaging is om met het tempo van de maatregelen vóór te blijven op het tempo van de bevolkingsgroei. Deze twee ontwikkelingen zijn nauw met elkaar verbonden: zonder aanvullende mobiliteitsmaatregelen verslechtert de stedelijke bereikbaarheid voor alle vervoerswijzen. Gevolg is dat de stad langzaam dichtslibt, waardoor zowel de leefbaarheid en de bereikbaarheid als de economische ontwikkeling onder druk komen te staan. Extra inspanning is nodig op diverse thema's. We streven naar actieve, duurzame en ruimte efficiënte mobiliteit. Hiervoor is een fundamentele omkeer van prioriteiten nodig, aangeduid als het "STOMP"-ontwerpprincipe: eerst Stappen (lopen) als de hoogste prioriteit, dan Trappen (fietsen), dan Openbaar vervoer, dan MaaS (mobility as a service) en pas als laatste de personenauto.

Energie-opgave

5

“Ons doel is dat Nijmegen uiterlijk in 2045 energieneutraal en aardgasvrij is. We wekken dan binnen de grenzen van de regio evenveel duurzame energie op als we gebruiken en we verwarmen onze woningen niet meer met aardgas. Dat is een forse opgave, die we alleen kunnen vervullen door nauw samen te werken met partners in de stad en in de regio, zoals de Afvalenergiecentrale ARN en Engie.”

Regionale ruimte voor energie

Energieneutraal 2045: Duurzame energie vraagt meer ruimte dan fossiele energie. Gezien de beperkte ruimte in Nijmegen is energieneutraal worden binnen de eigen gemeentegrenzen vrijwel onhaalbaar met de huidige technieken. De opgave is om binnen de stad versneld in te zetten op de mogelijkheden die we wél hebben. En samen met de regio vorm te geven aan energieneutraliteit via de RES (Regionale Energiestrategie)

Energietransitie in de stad

Nijmegen wil een energieneutrale stad zijn, waarin we evenveel energie opwekken als we gebruiken. We blijven daarom inzetten op aardgasvrij maken van Hengstdal, Bottendaal, Stationsgebied en Zwanenveld, het stimuleren van nieuwe warmtebronnen en warmtenetten, de uitwerking van de regionale energiestrategie en het realiseren van energiebesparing en duurzame opwek. Daarnaast stimuleren we initiatieven van inwoners, bedrijven en organisaties in de stad om te verduurzamen. Om de doelstellingen te behalen is het van belang om extra in te zetten op een versnelling op verschillende onderdelen, zoals het verkennen van een kleinschaliger warmtenet, het voorbereiden van investeringen in alternatieve warmtebronnen, de isolatie van woningen en bedrijven, het toezien op wettelijke verplichtingen van bedrijven om energiebesparende maatregelen te nemen en het verplichten van zonnepanelen op bedrijfsdaken.

De energietransitie vraagt ruimte zowel boven als onder de grond. Het huidige elektriciteitsnetwerk is niet toereikend om volledig over te stappen op elektrisch verwarmen, koken en rijden. Er zullen extra kabels en leidingen moeten komen onder de grond, meer transformatorhuisjes en reserveketels in de wijken en meer oplaadpunten voor elektrische auto's. Hier moet rekening mee worden gehouden in de plannen voor stedelijke ontwikkeling en verdichting. Op basis van de Warmtevisie is verder geïnvesteerd in inzicht in warmtebronnen en warmtenetten en ook is volop ingezet op energiebesparende maatregelen voor inwoners en zijn bewoners- en wijkinitiatieven gestimuleerd. Het is van belang dat deze inwonerbetrokkenheid behouden blijft in de energieopgave van de stad en dat de inzet naar duurzame Nijmeegse bronnen zoals geo- en aquathermie serieuze alternatieven zijn als warmtebron.

Warmtenet

Recent is bekend geworden dat het wetsvoorstel Wet Collectieve Warmtevoorzieningen (WCW) die in 2022 van kracht zou gaan worden bestuurlijk vanuit VNG en IPO niet gedragen wordt. Met deze nieuwe wet was het mogelijk om Dukenburg als "warmtekavel" aan te wijzen en zo te kunnen voldoen aan de publieke waarde betaalbaarheid met uniforme tarieven en een garantie van woonlastenneutraliteit, zoals afgesproken in het Klimaatakkoord. Onze voorgestelde inkoopstrategie wordt hierdoor onvoldoende ondersteund door de huidige wetgeving. Daarnaast onderkennen de woningcorporaties dat er spanning bestaat tussen de te verwachten kosten voor een warmtenetaansluiting en de investeringsruimte die de woningcorporaties hebben. De betaalbaarheid – een belangrijke randvoorwaarde – van de warmtetransitie in Dukenburg staat hiermee onder druk. Voor Aardgasvrij is de opgave om met de ervaringen van de laatste periode in de proeftuinen en de samenwerkingsinitiatieven concrete stappen zetten en resultaten boeken (lees woningen van het gas af) met de samenwerkingspartners waarbij de inwonerbetrokkenheid en urgentiebesef op niveau blijft. De woningcorporaties zien nog steeds een warmtenet als beste aardgasvrije oplossing voor Dukenburg. Daarom gaan we de mogelijkheden verkennen voor een kleinschaliger warmtenet. Investeren in geo- en aquathermie en andere alternatieve warmtebronnen komen in deze periode zeker aan de orde.

Bedrijven(terreinen)

Nijmegen is een van de eerste gemeenten die aan de slag is gegaan met het opstellen van Transitievisie warmte en de aardgasvrije opgave. Wat daarbij opvalt is dat bedrijven(terreinen) geen doelgroep zijn in deze visie en in de logische vervolgstappen (uitvoeringsplannen aardgasvrij) geen directe verbinding kennen met bedrijventerreinen. Voor bedrijven is de opgave om deze structureler mee te nemen in de energietransitie. Zowel bij energiebesparing, aardgasvrij maken als duurzame opwek hebben bedrijven een belangrijke rol. Inzet op handhaving, stimulering

en ondersteuning is nodig om versnelling te maken. De cijfers laten zien dat bedrijven wel degelijk een groot aandeel hebben in het energieverbruik. Liefst 76% van het elektriciteitsverbruik en 46% van het gasverbruik in Nijmegen is van bedrijven. Zonder de energietransitie bij bedrijven worden de gestelde doelen zeker niet gehaald. Voor bedrijven gelden bovendien wettelijke verplichtingen om bepaalde energiebesparende maatregelen te nemen. Veel bedrijven voldoen nog niet aan deze verplichting. Zonder een programmatische en enigszins dwingende (regionale) aanpak rondom bedrijven en hun terreinen wordt realisatie onmogelijk. Hier ligt ook een opgave in regionaal verband. Er is niet één oplossing: het uitvoeren van een quick scan voor bedrijventerreinen om de wensen en mogelijkheden in beeld te brengen, toezicht op naleving van de wettelijke energiebesparingsplicht, organiseren van kennisontwikkeling en overdracht via een regionaal energie-expertisecentrum en energieloket, mogelijk maken van diverse stimuleringsmaatregelen, benutten mogelijkheden van Europese subsidies etc.

Netcongestie

De maximale capaciteit op het hoogspanningsnet van TenneT is bereikt. Dit betekent dat nieuwe projecten met een grootverbruikersaansluiting (vanaf ca 150-200 panelen) niet meer kunnen terugleveren aan het net. TenneT verwacht dat de verhoging van de capaciteit gefaseerd gereed zal komen in de periode 2026-2029. De netcongestie van TenneT heeft geen consequenties voor kleinschalige projecten, zoals zonnepanelen op daken van woningen. Opslag van duurzame energie is een belangrijke schakel om de netbelasting te verlagen en vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Op bedrijventerreinen De Grift en TPN West bieden mogelijkheden om duurzame energie op te slaan en lokaal in te zetten voor bijvoorbeeld scheepvaart en logistiek.

Groter centrum-gebied

6

“De komende jaren werken we aan de verbreding van het centrum naar de gebieden rondom de Waal. Onder de noemer ‘Nijmegen omarmt de Waal’ realiseren we verschillende projecten aan de oevers van de rivier, waarmee de stad zich naar de rivier toe wendt. Deze projecten bepalen het aangezicht van het toekomstige Nijmegen en bieden unieke kansen voor wonen, recreëren en werken.”

Aanpak Stationsgebied

Het stationsgebied van Nijmegen wordt in de komende jaren groots aangepakt. Eerste aanleiding is het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS), in het kader waarvan ProRail de sporen en perrons van het station aanpakt. Nijmegen heeft hierbij een bijbestelling gedaan waarmee een volwaardige westentree wordt gecreëerd; de perrontunnel wordt doorgetrokken en aan de westzijde wordt een entree met fietsenstalling en stationsplein gerealiseerd. Dit gaat tevens gepaard met gebiedsontwikkeling, in eerste instantie van de UWV-locatie maar ook de locatie Vissers Meubelen en het P&R-terrein zijn in beeld. Daarnaast moet om dit mogelijk te maken een infrastructurele aanpassing plaatsvinden: een aanpassing van de Vijfknoop en fietsstraten om de bereikbaarheid van het station te verzekeren. Aan de centrumzijde wordt ingezet op het ontvlechten van de verkeersstromen en hiermee oplossen van de bestaande conflicten, het uitbreiden van de capaciteit voor fiets (en stalling), bus en voetganger, het vergroenen van de stationsomgeving en gebiedsontwikkeling op een aantal locaties direct rondom het station. Inmiddels is ook voor de aanpak aan de centrumzijde een brede coalitie gevormd met gemeente, provincie, ProRail, NS en ministerie van I&W.

De aanpak van het stationsproject kent nog vele uitdagingen. Niet alleen is het een enorme opgave die financieel veel vraagt van alle betrokken partijen, ook inhoudelijk zijn er nog vraagstukken die opgelost moeten worden. Dit heeft betrekking op infrastructuur, programma, groen, klimaatadaptatie, en vele andere onderwerpen. Het station is essentieel voor de bereikbaarheid van de stad, maar vormt tegelijkertijd ook het visitekaartje voor Nijmegen.

Binnenstad

De binnenstad is onderdeel van de binnenstedelijke herstructureringsopgave. De binnenstad is in de regio een belangrijk economisch cluster. De regionale functie van de binnenstad is groot en divers door de aanwezigheid van winkels, horeca, cultuur, evenementen, dienstverlening en haar functie als ‘place to meet’ voor de sector vrije tijdseconomie. Momenteel is het nog moeilijk te zeggen wat de effecten van de corona-maatregelen op de retail- en horecabedrijven in de binnenstad zullen zijn. Met de ontwikkeling van het Valkhofkwartier, investeringen in de openbare ruimte en het Vlaamskwartier geven we belangrijke impulsen aan de binnenstad. Naast het Actieplan zijn er diverse ontwikkel- en transformatieprojecten in de Binnenstad waarvoor inzet nodig is. Denk aan: Valkhofkwartier, Burchtstraat, Ons eigen kwartier, gebied V&D/Hema.

Met het Actieplan Binnenstad geven we impulsen in de binnenstad en verbeteren we het vestigingsklimaat voor ondernemers, vastgoedeigenaren en andere partijen in de binnenstad. De opgave is om ook na 2022 deze impulsen te blijven geven. Naast het Actieplan zijn er diverse ontwikkel- en transformatieprojecten in de Binnenstad waarvoor inzet nodig is.
In 2019 zijn ambitie en visie voor het Valkhofkwartier bestuurlijk vastgesteld. Via het realiseren van een aantal projecten willen we in 15 jaar de potentie van het gebied uitbouwen en steeds beter benutten. In onderstaande figuur ziet u om welke projecten het gaat. We zijn goed van start gegaan en al een aantal jaren goed op weg om delen van de visie vorm te geven. Deze gebiedsontwikkeling is echter een werk van lange adem, dat we niet binnen een paar jaar los kunnen laten.

Nu de bussen al langere tijd uit de route Burchtstraat-Augustijnenstraat-Plein 44 verdwenen zijn en panden aan de route transformeren naar woonmilieu is het tijd om de inrichting aan te pakken. Hittestress is in het centrum een probleem, er is grote noodzaak tot vergroening. Bij de herinrichting moet een balans worden gevonden tussen mogelijkheden nu het geen busroute meer is, noodzakelijke ruimte voor evenementen en maken van verblijfs- en ontmoetingsruimte voor bewoners en bezoekers.

De Binnenstad herbergt een groot aantal monumentale panden. Deels in bezit van de gemeente Nijmegen zelf. Om deze panden te behouden maar ook beleefbaar en toegankelijk voor een breed publiek te maken is een visie op de inzet van deze panden nodig. Het Joris Ivensplein is de poort van onze Binnenstad vanuit het Waalfront en Waterkwartier. Een stadsdeel waar nog vele bewoners bij

komen, die naar verwachting ook veelvuldig de binnenstad bezoeken. De fiets- en looproutes onder de Hezelpoort door en de parkeermogelijkheden voor fiets op het plein zijn niet toegerust op vele extra bezoekers. De geplande parkeergarage bij de Hezelpoort vraagt om aanpassingen van de autoroutes en wegenstructuur. De binnenstad verdient een uitnodigende toegangspoort aansluitend op het Kronenburgerpark.

Ontwikkeling Waalfront

Vanaf eind 2016 zijn we gestart met het in ontwikkeling nemen van het gebied Koningsdaal-Noord en dit gebied verder uit te gaan werken in concrete bouwplannen en inrichtingsplannen voor de openbare ruimte. Het gaat hier om het gebied ten noorden van de Laan van Oost-Indië vanaf de Winselingseweg tot en met het park Fort Krayenhoff. Grote delen van dit plandeel zijn reeds opgeleverd (complex sociale woningbouw De Gemeenschap en de vrije sectorwoningen). De 3 woningbouwblokken grenzend aan de Waal zijn in 2021 opgeleverd. In het park Fort Krayenhoff worden op dit moment 3 woonpaviljoens gebouwd met 42 woningen. Medio september 2022 worden deze woningen opgeleverd. Dan zou eind 2022 de buurt Batavia volledig woonrijp zijn opgeleverd inclusief het park Fort Krayenhoff.
Begin 2021 is gestart met de bouw van het Dijkkwartier. Dit is een bouwplan dat in een samenwerkingsverband tussen BPD en de woningcorporaties Talis en Portaal wordt ontwikkeld. Dit betekent dat er een gedifferentieerd plan wordt gerealiseerd met veel betaalbare woningen. Het gaat in totaal om circa 320 woningen. Hiervan wordt ruim de helft (164) als sociale huurwoning gerealiseerd. Een complex plan om te ontwikkelen, maar een prachtige mix van woningen voor een gedifferentieerd en inclusief woon- en leefmilieu. Eind 2022 worden de eerste woningen opgeleverd.
Het gebied Waalkwartier (gebied Honig/slachthuis) is op dit moment beschikbaar, maar wordt tot begin 2022 gebruikt als parkeerterrein voor het Honigcomplex. Op termijn zal ook dit ontwikkeld worden ten behoeve van voornamelijk woningbouw. Voor dit deel is het bestemmingsplan aangepast. Het grootste gebied in het Waalkwartier betreft het terrein van het Honigcomplex (dat komt per 2022 beschikbaar).
Er ligt op dit moment een business case welke is besproken met een aantal ondernemers van het huidige Honigcomplex. Partijen zijn samen met een externe ontwikkelaar aan de slag om samen tot een business case te komen welke financieel sluit en de Honig een vervolg geeft. Er komen ruim 12.000 m2 bruto vloeroppervlak aan voorzieningen terug. Te denken valt aan horeca, detailhandel, cultuur, sport, ambachtelijke bedrijvigheid, kunst, dienstverlenende bedrijvigheid. Ook zullen er woningen worden gerealiseerd in dit deelgebied.
Het Groene eiland (landtong aan de Waal en de Haven en de Loopbrug) zal overwegend zijn groene karakter behouden bij de verdere uitwerking van de plannen. Naast verbinding met de Handelskade door middel van een brug en een wandelroute richting de Oversteek, ligt er de doelstelling om op het eiland te streven naar een publiek aantrekkende functie met aanvullend overwegend een groene invulling. Dit kan wellicht door hergebruik van bestaande gebouwen. De uitvoering zal fasegewijs gaan plaatsvinden.

Nyma

In september 2017 heeft de raad de gebiedsvisie NYMA vastgesteld. In 2018 is het ontwikkelteam onder leiding van een kwartiermaker enthousiast van start gegaan om van dit gebied een bruisende plek te maken onder het concept “we play we share we create”. In 2018 is het buitenterrein van de NYMA-fabriek ingericht als evenementenlocatie. Na het

door het college vastgestelde Ontwikkelplan NYMA in 2019 zijn in 2020 een gebieds- en ontwikkelovereenkomst NYMA en erfpachtovereenkomst Vasim gesloten met ontwikkelaars KlokGroep en Lingotto. In 2021 is er een ontwikkel- en erfpachtovereenkomst afgesloten met Smeltkroes. Er is ook belangstelling van bedrijven die nu in het Honigcomplex zijn gevestigd en tegen het eind van hun contract aanlopen. Kavel 7 uit het planonderdeel Mercuriuspark is in 2021 definitief overgeheveld naar NYMA-kwartier en specifiek voor doeleinden binnen dat onderdeel worden ingezet.

Hof van Holland

Met het in ontwikkeling brengen van Hof van Holland wordt de diversiteit in het woningaanbod verder vergroot. Er zal hier een stedelijk woonmilieu worden gerealiseerd. Er is bijvoorbeeld veel ruimte voor stadswoningen, appartementen voor 1 à 2 persoons huishoudens en bijzondere woonconcepten. In 2020 is de eerste tijdelijke supermarkt geopend, in het eerste kwartaal van 2021 zijn diverse complexen in aanbouw gegaan. In totaal bouwen we circa 2.000 woningen in het centrum deel van Hof van Holland.
De Dijkzone loopt door zowel de toekomstige buurt Hof van Holland als Woenderskamp. Met Waterschap Rivierenland (WSRL) is een samenwerkingsovereenkomst getekend voor de zuidrand van de Waalsprong om de combinatie dijkversterking en gebiedsontwikkeling mogelijk te maken. Er is eind 2018 gestart met de marktconsultatie voor een tender voor de realisatie van ruim 500 woningen op de te realiseren klimaatdijk. Deze tender is eind 2020 afgerond, afgelopen jaar is de bebouwbare dijk aangelegd door de gemeente en is de grond geleverd aan de ontwikkelende partij.

Stadseiland

In 2020 is de voorbereiding gestart voor de gebiedsontwikkeling van de deelexploitaties Veur Lent en Hoge Bongerd. Voor beide gebieden is een werktitel gekozen: het Stadseiland. In 2021 is hiervoor na het doorlopen van een zogenaamde wensen en bedenkingenprocedure een ambitiedocument vastgesteld. In die procedure heeft de raad het college opgeroepen een stadspeiling te organiseren en daarmee een beeld op te halen bij de bewoners van de stad over hun voorkeuren voor een inrichting van Stadseiland. Daartoe is door het college een plan van aanpak opgesteld dat in september van 2021 door de raad is vastgesteld, waarna de stadspeiling eind 2021 is opgestart. Dit planproces zal uiteindelijk moeten uitmonden in een in 2022 door de raad vast te stellen voorkeursvariant. Deze variant zal de basis vormen voor de uitwerking.

Sterke campussen

7

“De Nijmeegse bedrijven binnen de clusters Health & High Tech behoren tot de wereldtop. De komende jaren blijven we investeren in deze clusters, onder meer om nieuwe banen te creëren. Zo willen we ruimte bieden aan nieuwe bedrijven en meewerken aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat.”

In de Economische Visie en de Omgevingsvisie hebben we in Nijmegen onze pijlen gericht op de (economische) speerpunten Health & High Tech. Deze beide clusters zijn kansrijk voor de Nijmeegse economie, als stuwende sectoren voor groei van werkgelegenheid en bedrijvigheid op alle niveaus.

Health en High tech

De focus op de clusters Health & High Tech is onverminderd kansrijk, vanuit het belang van groei van werkgelegenheid en bedrijvigheid en het versterken van de positie van Nijmegen. De opgave is om in de volgende coalitieperiode met nieuw elan de (regionale) samenwerking een impuls geven en tot resultaten komen in de zin van nieuwe bedrijven, nieuwe banen en nieuwe projecten. Dat betekent dat we in blijven zetten op deze ambities en blijven werken aan zowel de 'software' als de 'hardware': programma's en innovatieprojecten voor het versterken van de clusters enerzijds en campussen en vestigingsklimaat anderzijds. Dat doen we nadrukkelijk in samenwerking met kennisinstellingen (universiteit, hogeschool, academisch ziekenhuis), bedrijven (grote en kleine bedrijven, o.a. NXP, Ampleon en Nexperia) en uitvoeringsorganisaties (o.a. Health Valley, Holland Semiconductors, Briskr, Oost NL).

Versterking vestigingsklimaat

Voor het versterken van het vestigingsklimaat is de verdere ontwikkeling van de Nijmeegse campussen (Novio Tech Campus en Campus Heyendaal) de grootste prioriteit, waarbij sprake is van samenhang met andere Nijmeegse opgaven als binnenstedelijke woningbouw en bereikbaarheid. Actuele ontwikkelingen vragen wel om enkele aangepaste accenten en herdefiniëring van onze rol als gemeente.

- Ruimte voor ondernemen (werklocaties, campussen) is een punt van aandacht. Versterking van het cluster gaat niet uitsluitend over het huisvesten van innovatieve bedrijven op de campussen, maar ook om (MKB) bedrijven die bijvoorbeeld produceren en bijdragen aan 'brede' werkgelegenheid. Er is nu onvoldoende ruimte voor nieuwe bedrijven. Om deze reden wordt in de Ontwikkelvisie Winkelsteeg stevig ingezet op voldoende ruimte voor bedrijvigheid in Health & High Tech. Nijmegen werkt op dit onderwerp ook nadrukkelijk samen in de regio Arnhem-Nijmegen: programmering van werklocaties is een regionale opgave.
- Krappe arbeidsmarkt en de urgentie om talent aan te trekken en vast te houden. De gemeente heeft hierin een rol om partijen bijeen te brengen, regionaal samen te werken aan 'human capital' en het vestigingsklimaat (woon- en leefklimaat) te optimaliseren zodat talentvolle experts (op alle niveaus) graag in Nijmegen zijn.
- Clusterontwikkeling doe je als overheid nadrukkelijk niet alleen, maar in samenwerking met kennisinstellingen, bedrijven en uitvoeringsorganisaties. Deze samenwerking komt op gang, maar is nog niet vanzelfsprekend. Bedrijven en kennisinstellingen hebben hun eigen visie op de toekomst en prioriteiten: deze komen niet vanzelf bij elkaar en worden niet automatisch vertaald in samenwerking om het cluster te

versterken. Een cluster versterken is voor een bedrijf of kennisinstelling geen primair doel op zich, al zullen ze er wel degelijk profijt van hebben. De rol van de gemeente is om zo goed mogelijk partijen aan elkaar te verbinden en kansrijke initiatieven aan te jagen en verder te helpen richting mogelijkheden voor samenwerking met en financiering door andere partijen.

- De Omgevingsvisie van Nijmegen, de Ontwikkelvisie Winkelsteeg én de ambities van andere stakeholders (o.a. Radboud Universiteit, Radboud UMC, Novio Tech Campus, NXP en andere bedrijven en instellingen) leiden tot een urgente behoefte om aan gezamenlijke en integrale toekomstbeelden te komen voor o.a. de campussen en werklocaties. Voor Health & High Tech is daarin belangrijk: het realiseren en ontwikkelen van voldoende ruimte voor de clusters (bedrijvigheid, faciliteiten, ontmoetingsplekken, et cetera) en het versterken van de communities van bedrijven en kennisinstellingen op de campussen. Dat zal samen moeten gaan met de overige ‘opgaven’ in de gebieden, zoals wonen, groen en duurzame bereikbaarheid.
- De bekendheid van Nijmegen als stad van Health & High Tech kan beter, zowel bij inwoners als bij professionals van buiten Nijmegen, in binnen- en buitenland. Onder het label Old City, Young Vibe werken we middels citymarketing aan verbetering hiervan. Bovendien staat Nijmegen nog niet in de lijst van Nederlandse topcampussen en zit nu niet aan tafel bij het landelijke campussenoverleg. Onze ambitie is om onze positionering te verbeteren, door successen te boeken op de versterking van de clusters en de ontwikkeling van de campussen.
- Specifiek op campus Heyendaal werken we in samenwerkingsverband Duurzaam Bereikbaar Heyendaal samen aan het oplossen van verkeersknelpunten op en rondom de campus. Partners in die samenwerking zijn de instellingen op de campus, gemeente, Provincie Gelderland en de vervoersbedrijven. Naast het oplossen van knelpunten is meer ruimte voor voetganger, fiets en OV een belangrijke ambitie (inclusief het beperken van autoverkeer). Oplossingsrichtingen zijn onder meer het creëren van een duidelijke parkeerroute en een betere scheiding van de verschillende verkeersstromen.

8 We omarmen het kanaal

“In Nijmegen neemt de druk op de ruimte toe. Door de bevolkingsgroei, ook na 2030, stijgt eveneens de vraag naar andere functies, zoals werken en voorzieningen. Voor deze functies zien we mogelijkheden om de ruim opgezette bedrijventerreinen en wijken rondom het kanaal meer onderdeel te maken van het stadsweefsel. Op een groot deel van deze terreinen zijn al andere functies ondergebracht.”

Vitaal en verbonden Nijmegen

De Kanaalzone-Zuid biedt naast een flinke toevoeging aan de woningvoorraad ook kansen om een stap te zetten naar meer vitaal en verbonden Nijmegen. In Winkelsteeg is met de bouw van 500 tijdelijke woningen een langjarige gebiedstransformatie met onder meer 4.000 woningen gestart. Naast de nieuwe plekken voor woningbouw, versterken we de stadsdelen rondom het kanaal met voorzieningen en werkfuncties (Neerbosch-Oost, Lindenholt, Dukenburg, Hatert). Dit gebeurt vooral in het stadsdeel Dukenburg. Een stadsdeel met wijken uit de jaren ’60 en ’70, waarbij vraagstukken spelen op het gebied van leefbaarheid, armoede en gezondheid, en de toekomstbestendigheid van de fysieke inrichting.

De economische functie van Winkelsteeg wordt de komende jaren verder versterkt. Economisch kan Winkelsteeg meer van zijn centrale ligging profiteren met een nieuwe profilering, meer gericht op functies voor en in de stad. Winkelsteeg versterkt daarmee het voorzieningenniveau in dit deel van de stad. Er wordt ingezet op meer arbeidsintensieve bedrijvigheid wat meer banen betekent voor de omliggende wijken, de stad en regio.

Bedrijventerrein TPN-West

In Nijmegen-West liggen verschillende havens en logistieke terreinen, die belangrijke schakels en knooppunten vormen in het economisch functioneren van de stad en regio. We willen het vervoer via water verschonen en modal shift van weg naar water en spoor bevorderen. Op het gebied van logistiek werken we aan de implementatie van zero-emissie stadslogistiek. Hierbij stimuleren we niet alleen het verschonen, maar ook het bundelen van vervoer zodat minder logistiek de stad in rijdt. Logistieke stadrandhubs zijn hier voor nodig, bijvoorbeeld op het ENGIE terrein. Deze locatie is ook kansrijk voor de ontwikkeling van Clean Energy Hub’s. Hierbij onderzoeken we de kansen voor een laadstation voor het laden van batterijcontainers voor de binnenvaart (Energy transhipment hub), waterstof opslagmogelijkheden en/of tankstation, LNG-tankstations en (snel-)laadpunten voor elektrische vrachtwagens.

Bijlage

Evaluatie en Benchmark door Platform 31

Op basis van de landelijke en Nijmeegse trends en ontwikkelingen en wat de afgelopen jaren is bereikt op de hoofdopgaven concludeert Platform 31 dat de vijf hoofdopgaven van Nijmegen nog steeds een prima kader zijn om daarbinnen thema's en deelopgaven aan te scherpen en te verdiepen. Hierbij geeft het bureau de volgende aanbevelingen mee:

Nijmegen is een aantrekkelijke woonstad en is alleen nog maar aantrekkelijker geworden de afgelopen jaren. Vele Inwoners onderkennen dat ook. In vele delen van de stad wordt volop gebouwd. De groei van de woningvoorraad is weer op stoom. Nieuw is dat Omgevingsvisie de komende twee decennia richting aan de ontwikkeling van Nijmegen. Waar kunnen de benodigde 10.000 extra woningen komen en waar is en komt ruimte voor 10.000 banen tot aan 2030. Door meer gemengde woon-werkmilieus en meer functiemenging worden woningen, werkplekken en andere functies zo veel mogelijk gecombineerd. De ontwikkelrichting is dat dat Nijmegen een compacte en leefbare stad moet blijven, zodat mensen zich gemakkelijk lopend, fietsend of met het ov kunnen verplaatsen. En dat het groene omliggende landschap intact blijft. Het groen wordt bovendien meer de stad in getrokken zodat de gevolgen van de klimaatverandering beter zijn op te vangen. De richting en ambities zijn met de Omgevingsvisie duidelijk. Tegelijkertijd zijn in de concrete uitvoering de richting en ambities verre van eenvoudig te realiseren. Door de compactheid van de stad wordt het combineren van functies (wonen, werken, bewegen, recreëren, bezoeken) en kwaliteiten (groen, duurzaam, rafelig, ruimtelijke kwaliteit, erfgoed, cultuur, klimaatadaptief, gezond, aantrekkelijke wandel- en fietsroutes, e.d.) een opgave die om veel inzet, goede participatieprocessen, middelen, energie, focus en duidelijke keuzes vraagt.

Bij het actualiseren van de hoofdopgave 'bouwen aan een aantrekkelijke stad' kunnen de volgende vraagstukken, deelopgaven en programma's opnieuw verdiept en aangescherpt worden.

- **Hoge kwaliteit Openbare ruimte**
  De verdichting in Nijmegen vraagt om een hoge kwaliteit van de openbare ruimte. Voor een aantrekkelijke, leefbare, vitale, gezonde en veerkrachtige stad vormt de publieke ruimte als ontmoetingsplaats een belangrijke voorwaarde en zijn aantrekkelijke wandel- en fietsroutes die delen van de stad verbinden van belang. Als de straat voldoende kwaliteit heeft, en als er een menging van functies en activiteiten plaatsvindt, dan ontstaat er door de 'ogen op straat' sociale controle die een gevoel van veiligheid oproept.

- **Duurzame mobiliteit**
  Om de kwaliteit van de openbare ruimte te vergroten, is het van belang om tegelijkertijd de duurzame mobiliteit te bevorderen. Om de stedelijke verdichting mogelijk te maken en tegelijkertijd in te zetten op de kwaliteit van de openbare ruimte moet de ruimtelijk impact van verkeerstromen worden beperkt. Dit vraagt om de concentratie van nieuwe ontwikkelingen bij knooppunten, lagere parkeernormen, meer inzet op de fiets, openbaar vervoer en deelmobiliteit, bredere trottoirs en fietspaden en autoluwe straten. Alleen op deze wijze is er voldoende ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en kan de Nijmeegse stedelijke verdichting hand in hand gaan met een hogere kwaliteit van de openbare ruimte.

- **Luchtkwaliteit en gezondheid**
  Nijmegen legt veel nadruk op het belang van een goede luchtkwaliteit om de gezondheid van de Nijmegenaren positief te beïnvloeden. Met de instelling van onder andere zero emissiezones voor stadslogistiek, het bevorderen en stimuleren van fietsen en wandelen (STOP-principe), het faciliteren van schonere binnenvaart door middel van walstroom en het ontmoedigen van houtstook. De Wereldgezondheidsorganisatie heeft in september 2021 haar advieswaarden voor luchtkwaliteit aangescherpt om de gezondheid van burgers beter te gaan beschermen. Dit zal met alle onzekerheden op dit moment over de consequenties van de nieuwe advieswaarden en de wettelijke richtlijnen die daaruit gaan voortvloeien, waarschijnlijk leiden tot een aangepast en aangescherpt Nijmeegse uitvoeringsprogramma Op weg naar een schone luchtkwaliteit. Verdere winst in gezondheid, in lijn met nieuwe advieswaarden en nieuwe wettelijke richtlijnen, kan waarschijnlijk gezocht worden in een overstijgende regionale aanpak tussen klimaat, stikstofdossier en luchtkwaliteit.

- **Gezonde leefomgeving**
  Intensivering van de gezonde leefomgevingsaanpakken door multidisciplinaire samenwerking over meerdere beleidsterreinen. Nijmegen kijkt verder dan de wettelijk vastgestelde milieunormen voor luchtvervuiling, bodemverontreiniging en geluidsoverlast om met een gezonde leefomgeving de gezondheid van de Nijmegenaren te bevorderen. De leefomgeving voor de Nijmegenaren wordt gezonder door aantrekkelijke en groene buitenruimtes in de stad en de wijken, door gezamenlijke ontmoetings- en speelplekken, door fietsen, wandelen, spelen en (urban) sporten in de omgeving beter mogelijk te maken en te bevorderen, en door een netwerk van aantrekkelijke fiets- en wandelroutes in de stad. Daarbij kunnen verschillende disciplines (arts, sportdeskundige, stedenbouwkundige, et cetera), beleidsdomeinen (stadsontwikkeling, maatschappelijke ontwikkeling) en stakeholders (gemeente, burgers, bedrijven, zorgverzekeraars, corporaties, sportverenigingen) elkaars taal leren spreken en gezamenlijk tot de beste aanpakken komen voor gezonde gebiedsontwikkelingen. De Raad voor leefomgeving en infrastructuur adviseert om deze aanpak met voorrang in te zetten in buurten met een gezondheidsachterstand.

- **Voorzieningen groeien met de stad**
  Voorzieningen en beheerbudgetten dienen mee te groeien met de groei van de stad. Bij een aantrekkelijke stad horen ook goede voorzieningen op het gebied van sport en cultuur en voor deze toename aan voorzieningen moet ruimte zijn. Van belang is ook dat de budgetten voor ontwikkeling, programmering en beheer meegroeien met de groei van het aantal inwoners en gebruikers. Dit is des te belangrijker omdat de sport- cultuursector sterk is geraakt door de lockdowns en coronamaatregelen. De komende tien

jaar is tientallen miljoenen euro's nodig om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken, om achterstallig onderhoud weg te werken, om het maatschappelijk vastgoed en de schoolgebouwen te verduurzamen.

- **Aandacht voor bestaande wijken**
  Heb niet alleen aandacht voor de focusgebieden maar vooral ook voor de bestaande wijken. Om een aantrekkelijke stad te blijven moeten alle wijken en buurten sneller verbeteren dan door nieuwbouw mogelijk is. Dit betekent dat de noodzakelijke aanpassing van de woningen en de woon-, werk- en leefomgevingen vooral in de bestaande Nijmeegse wijken moet plaatsvinden. Bredere trottoirs en autoluwe straten vanwege de sterke groeiende groep oudere inwoners. Meer ruimte voor ontmoeten gezien het groeiend percentage alleenstaanden. Meer groen om het bewegen en recreëren (in coronatijd alleen maar belangrijker geworden) te bevorderen, om de luchtkwaliteit te verbeteren en om beter in te spelen op de eisen van klimaatadaptatie. Juist in de ruim opzette wijken uit de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw en in de stadsrandwijken zijn er mogelijkheden om door verdichting en meer gemengde woon-, werk- en leefmilieus woningen en banen toe te voegen en om de aantrekkelijkheid op peil te houden.

- **Gezond leven in kwetsbare wijken**
  Juist in de kwetsbare wijken is het van belang om met de kwaliteit van de openbare ruimte, het terugdringen van fijnstof, groen- en sportvoorzieningen gezond leven en bewegen makkelijker mogelijk te maken. Juist de inwoners in de kwetsbare Nijmeegse wijken zijn het zwaarst getroffen door de coronacrisis en de kwaliteit, voorzieningen, sport- en beweegmogelijkheden in de buitenruimte kunnen hart- en vaatziekten, overgewicht en obesitas enigszins terugdringen. Dit is geen voldoende voorwaarde, maar kan wel een bijdrage leveren om de gezondheidsverschillen niet nóg groter te laten worden.

  Kwetsbare wijken staan weer hoog op de verschillende beleidsagenda's. Dat heeft te maken met groeiende verschillen tussen wijken en buurten op het gebied van leefbaarheid en veiligheid. De coronacrisis heeft de problematiek in kwetsbare wijken vergroot. Om overlast en criminaliteit tegen te gaan, is de verbinding tussen het zorg-, sociaal en veiligheidsdomein van belang. De kans op succes is het grootst als, vanuit een verbindende of regierol van de gemeente, de organisaties vanuit de verschillende domeinen zich committeren aan het gezamenlijke doel en de maatschappelijke impact die men met elkaar wil maken.

- **Slim, meervoudig ruimtegebruik**
  Slimmer gebruik maken van de beschikbare ruimte. De vele claims zorgen voor grote druk op de schaarse ruimte ('niet alles kan overal'). Er wordt slimmer gebruik gemaakt van de schaarse ruimte door menging van functies, volgtijdelijk en meervoudig gebruik, intensivering en diversificatie. Er wordt ook slimmer gebruik gemaakt van ruimte als de bestaande woningvoorraad intensiever benut wordt door bijvoorbeeld woningen te vernieuwen, op te toppen en te splitsen en om het delen van een woning te stimuleren en makkelijker mogelijk te maken.

- **Duurzame gebiedsontwikkeling**
  Systematisch vasthouden aan duurzame gebiedsontwikkeling en duurzame mobiliteit. Met een integrale aanpak van duurzame gebiedsontwikkeling is mobiliteit geen doel op zich maar een middel om meerdere maatschappelijke doelen te bereiken: de versterking van de economische structuur, de sociale cohesie, het creëren van gelijke kansen en een aantrekkelijker leefomgeving. Door bundeling van woon- en werklocaties, door het mengen van functies en een gevarieerd aanbod van werk en voorzieningen kunnen per auto, fiets en openbaar vervoer méér banen en voorzieningen (winkels, scholen, recreatie, e.d.) bereikt worden binnen hetzelfde budget van tijd, geld en moeite van de Nijmegenaar. De bundeling van meerdere stedelijke functies (wonen, werken, voorzieningen, etc.) verbetert de bereikbaarheid, leidt tot minder autogebruik, zorgvuldig ruimtegebruik en is maatschappelijk het meest doelmatig en effectief.. Dit vergt een integrale aanpak qua inhoud en proces, van beleid naar uitvoering, sector-overstijgend, maatwerk per gebied én kennis van zaken.
  De komst van de Omgevingswet en de omvorming van het Infrastructuurfonds naar een Mobiliteitsfonds bieden kansen om dat te realiseren.

Nijmegen